

כלכלה

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעותיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	(27×2)	—	54	נקודות
פרק שני	—	(24×1)	—	24	נקודות
פרק שלישי	—	(11×2)	—	22	נקודות
סה"כ	—			100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: ענה בתמצות ובבהירות.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון (54 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 1-4 (לכל שאלה – 27 נקודות).

1. כדי להגדיל את התחרות בענף התעופה ממשלת ישראל נוקטת מדיניות של "שמיים פתוחים", המאפשרת לחברות תעופה נוספות לטוס לישראל. בעקבות זאת הכריזה חברת התעופה ההונגרית "ויז אייר" על פתיחת קווי תעופה חדשים לישראל.

א. איזו גישה כלכלית-חברתית של ממשלת ישראל באה לידי ביטוי במדיניות זו? הצג שני מאפיינים של גישה זו. (8 נקודות)

ב. שר התיירות אמר שפתיחת קווי התעופה תביא לעלייה בשיעור התיירות הנכנסת לישראל. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע של המט"ח את השינוי בשער החליפין של השקל בישראל בעקבות העלייה בשיעור התיירות הנכנסת לישראל. כיצד מכונה שינוי זה? (9 נקודות)

ג. מהי ההשפעה של השינוי בשער החליפין על היקף התעסוקה ועל רמת התוצר במשק? הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני.

הנח שהמשק בישראל במצב של שיווי משקל באבטלה. (10 נקודות)

הערה: התייחס בתשובתך רק להשפעה של השינוי בשער החליפין.

2. בשנת 2017 חלה צמיחה כלכלית במשק הישראלי. אחד הגורמים לכך הוא גידול בהשקעות במשק.

א. מהי צמיחה כלכלית? הבא שני גורמים נוספים לצמיחה כלכלית. (7 נקודות)

ב. הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה את ההשפעה של הגידול בהשקעות על הרכב הייצור ועל אפשרויות הייצור של המשק בטווח הקצר ובטווח הארוך.

הנח שהמשק בישראל במצב של שיווי משקל באבטלה. (10 נקודות)

ג. מהי ההשפעה של הגידול בהשקעות על היקף התעסוקה ועל רמת התוצר במשק? הצג והסבר באמצעות המודל הקיינסיאני.

הנח שהמשק בישראל במצב של שיווי משקל באבטלה. (10 נקודות)

3. בענף ייצור התרופות חלו שיפורים טכנולוגיים. שיפורים אלה הביאו לגידול בתפוקה של ענף זה ושל ענפי משק אחרים.
- א. מהו שיפור טכנולוגי? כיצד השיפור הטכנולוגי בענף ייצור התרופות אפשר את הגידול בתפוקה של ענפי המשק האחרים? (7 נקודות)
- ב. הצג והסבר באמצעות עקומת התמורה את ההשפעה של השיפור הטכנולוגי על אפשרויות הייצור של המשק ועל הרכב התפוקה. (10 נקודות)
- הנח שהמשק נמצא במצב של שיווי משקל בתעסוקה מלאה.
- ג. לאחרונה חל גידול בשכרם של העובדים בענף ייצור התרופות.
- הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע לתרופות, את ההשפעה של העלייה בשכר העובדים בענף ייצור התרופות, על מחירי התרופות ועל פדיון יצרני התרופות. (10 נקודות)
- הערה: התייחס בתשובתך רק להשפעה של העלייה בשכר העובדים.
4. בשנים האחרונות חל גידול במספר הישראלים שיוצאים לחופשות בחוץ לארץ.
- א. הצג והדגם את המושג שער חליפין. (7 נקודות)
- ב. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע למט"ח את השינוי שיתרחש בשער החליפין של השקל בישראל בעקבות הגידול במספר הישראלים שיוצאים לחופשות בחוץ לארץ. כיצד שינוי זה מכונה? (10 נקודות)
- ג. הצג והסבר באמצעות עקומות ביקוש והיצע לחופשות בבתי מלון בישראל את ההשפעה של הגידול במספר הישראלים היוצאים לחופשות בחוץ לארץ על הכנסות בתי המלון בישראל. (10 נקודות)

פרק שני (24 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 5-6.

5.

בזכות הגלובליזציה הן למדינות עשירות הן למדינות עניות נוצרו הזדמנויות לצמוח ולהתפתח. אף על פי כן לא כולן הצליחו לנצל הזדמנויות אלה, ולכן יש מדינות שהרוויחו מן הגלובליזציה, ולעומתן יש מדינות ששילמו מחיר יקר בגללה.

אחת ההשלכות של הגלובליזציה היא הגדלת הפער בין עשירים לבין עניים החיים באותה מדינה ובין מדינות עשירות לבין מדינות עניות.

הגלובליזציה משפיעה גם על התעסוקה. השפעה זו באה לידי ביטוי בתופעה של ניווד עובדים בלתי מקצועיים ממדינות מתפתחות למדינות מפותחות: עובדים זרים, מהגרים חוקיים ולא־חוקיים. כמו כן מתגברת התופעה של "בריחת מוחות".

(מעובד מותוך "השפעת הגלובליזציה על העוני", מרכז המחקר והמידע של הכנסת, 2001)

א. (1) הגדר את המושג גלובליזציה.

הצג שתי השלכות של הגלובליזציה כפי שהן באות לידי ביטוי בקטע.

(2) מהי ההשפעה של הגירה של עובדים זרים לישראל על האי־שוויון בהכנסות במשק? הצג והסבר באמצעות

עקומת לורנץ ומדד ג'יני.

(12 נקודות)

ב. (1) הגדר את המושג בריחת מוחות.

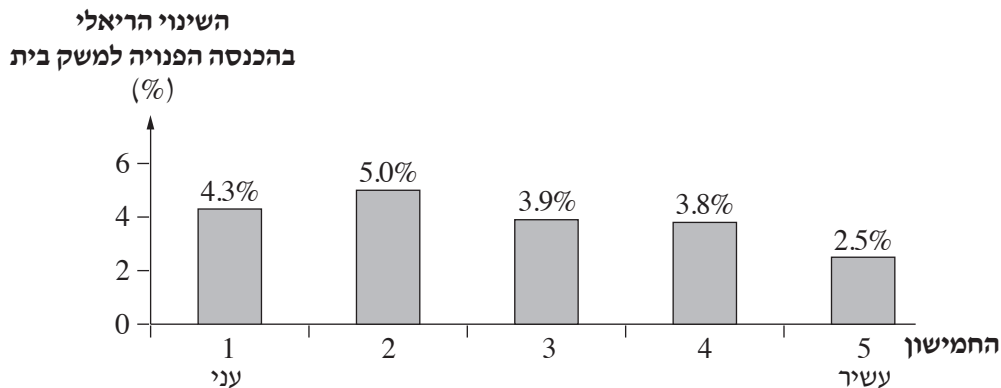
(2) מה תהיה ההשפעה של "בריחת המוחות" על אפשרויות הייצור של המשק המקומי בטווח הארוך?

הצג והסבר באמצעות עקומת תמורה.

הנח שהמשק הישראלי נמצא במצב מוצא של תעסוקה מלאה.

(12 נקודות)

6. בגרף שלפניך מוצג השינוי הריאלי בהכנסה הפנויה למשקי בית, לפי חמישונים, בשנים 2009-2016.

(הנתונים מתוך דה מוקר 09/08/2018)

- א. (1) הגדר את המושגים הכנסה פנויה ומדד ג'יני.
- (2) תאר את השינוי הריאלי בהכנסה הפנויה למשקי בית לפי החמישונים 1-5 על פי המוצג בגרף. (10 נקודות)
- ב. (1) מהי ההשפעה של ההבדלים בשינוי בהכנסה הפנויה, לפי חמישונים, על האי־שוויון בחלוקת ההכנסות בישראל?
- (2) הצג גורם אפשרי אחד להבדלים אלה והדגם את השפעתו בעזרת עקומת לורנץ ומדד ג'יני. (14 נקודות)

פרק שלישי (22 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 7-10 (לכל שאלה – 11 נקודות).

7. לאחרונה סיכמו ביניהן כמה מאפיות לחם שהן לא יתנו הנחות ושהן ימכרו לחם על פי חלוקה לאזורים.
- א. הצג שלושה מאפיינים של תחרות משוכללת. הסבר איזה מאפיין של תחרות משוכללת אינו מתקיים בענף הלחם. (7 נקודות)
- ב. הסבר מהי הפגיעה בצרכנים שנוצרה מן ההסדר הזה. מה הממשלה יכולה לעשות בעניין? (4 נקודות)
8. אזרחים רבים אינם מבינים כיצד פועלות קרנות הפנסיה ומה הם ההבדלים בין הקרנות השונות. לכן האזרחים מתקשים לבחור קרן פנסיה המתאימה להם.
- א. מהו "כשל שוק"? (4 נקודות)
- ב. על פי הפתיחה בשאלה זו, ציין איזה כשל שוק מתקיים בנושא הפנסיה, והסבר כיצד אפשר לפתור כשל שוק זה. (7 נקודות)
9. חברי הוועדה המוניתרית של בנק ישראל הודיעו כי המדיניות המוניתרית המרחיבה תימשך כל עוד יידרש הדבר.
- א. הצג מהי מדיניות מוניתרית מרחיבה בעזרת עקומות ביקוש והיצע לכסף. מה יקרה לשער הריבית? (7 נקודות)
- ב. הסבר מתי נדרשת מדיניות מוניתרית מרחיבה. (4 נקודות)
10. עקב תהליכי שיפור הטכנולוגיה בענף הטקסטיל, בעלי מפעלים שוקלים להשתמש במכונות במקום להעסיק עובדים.
- א. מהי הדילמה הערכית העומדת בבסיס תופעה זו? ציין את הערכים המתנגשים. (6 נקודות)
- ב. על פי המלצתך, מה הממשלה צריכה לעשות כדי לעזור לעובדים שמאבדים את מקום עבודתם משום שהם מוחלפים במכונות? (5 נקודות)

בהצלחה!